

План заняття

- * Що таке соціальна політика?
- * Вузьке та широке розуміння поняття «соціальна політика».
- * Завдання та принципи соціальної політики
- * Моделі соціальної політики
- * Складові соціальної політики:
  - * Інструменти політики
  - * інституційна база
  - * документальна база
  - * фінансова база

ЩО ТАКЕ «СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА»?

Поміркуємо разом???

Політика – це

хто отримує,
що отримує,
коли отримує та
як отримує

*Гаролд Ласуел (1902-1978),
американський політолог*

Трикутник політики

Контекст (зовнішнє
середовище) **політики**

**Актори
політики**

**Зміст
політики**

**Політичний
процес**

Walt G., 2001

Вузьке розуміння соціальної політики

- * **Цілеспрямована діяльність, що має за мету:**
  - * здійснення соціального захисту,
  - * створення умов для формування безпечного соціального середовища

- * **Комплекс заходів, спрямованих на:**
  - * формування соціальних стандартів,
  - * забезпечення взаємодії суб'єктів соціально-політичного життя щодо формування соціальної безпеки людини і суспільства

СП часто розуміється як напрям державної політики

Широке розуміння соціальної політики

- * Система цілеспрямованої діяльності суб'єктів (державних, недержавних організацій, ініціативні групи, окремі індивіди), що сформувалась в суспільстві на певному етапі його розвитку і здійснюється на основі певних принципів, спрямована на **забезпечення оптимального функціонування та розвитку соціальних відносин**

СП часто розуміється як суспільний інститут

Соціальні амортизатори (1)

- * В умовах соціально-ринкової трансформації держава має виступити **соціальним амортизатором** перетворень і одночасно проводити активну соціальну політику на нових, адекватних ринковим вимогам засадах.

Соціальні амортизатори (2)

ПРИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ АМОРТИЗАТОРІВ

```
graph TD; A[ПРИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ АМОРТИЗАТОРІВ] --> B[нівелювання нестабілізуючих наслідків ринкової економіки]; A --> C[пом'якшення соціальної напруги]; A --> D[забезпечення м'якої адаптації суспільних структур];
```

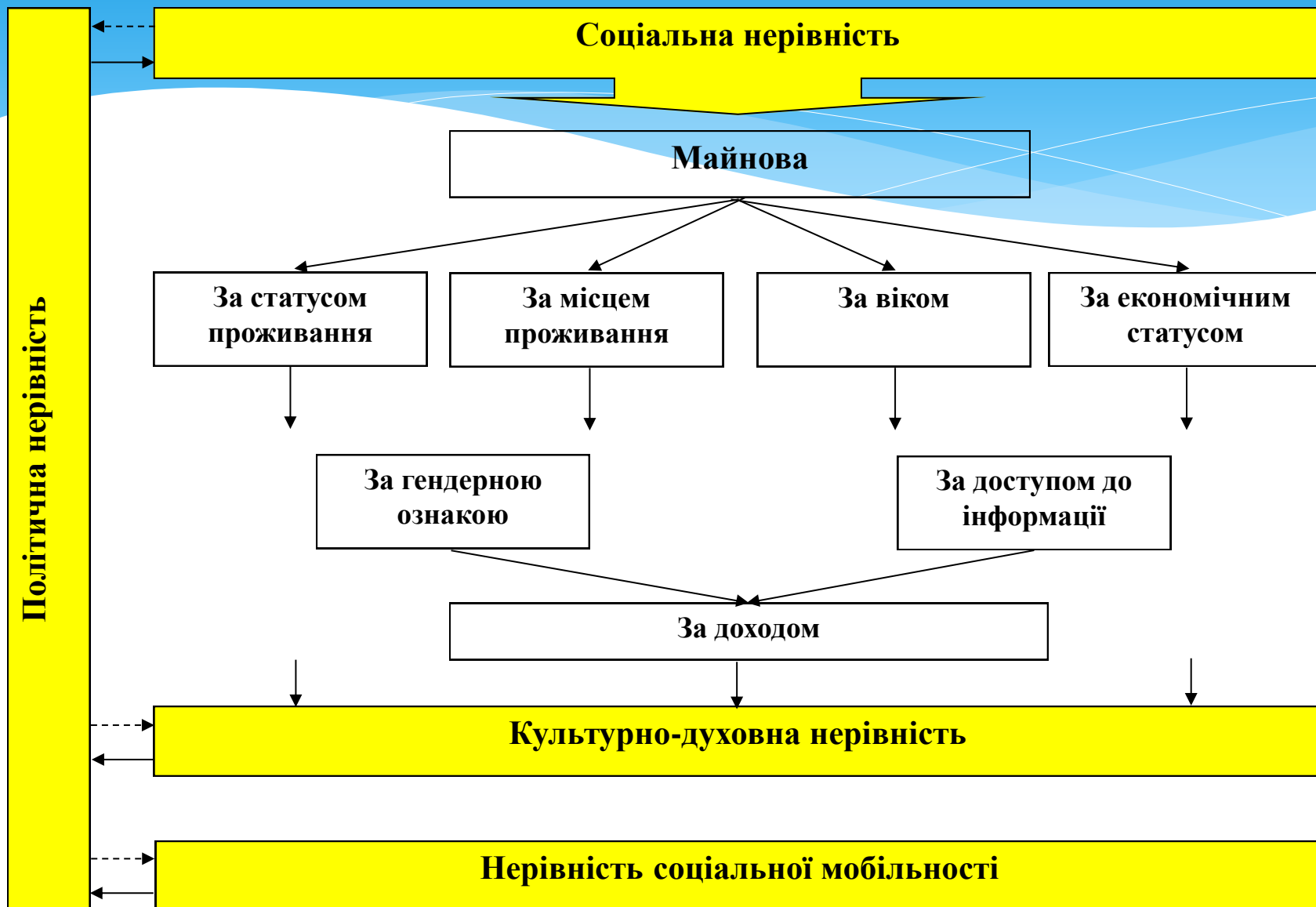
нівелювання
дестабілізуючих
наслідків ринкової
економіки

пом'якшення
соціальної напруги

забезпечення м'якої
адаптації суспільних
структур

Нерівності у суспільстві

ЗАВДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

```
graph TD; A[ЗАВДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ] --> B[довгострокові (перспективні)]; A --> C[короткострокові (поточні)]; B --- D[обумовлюються пошуком оптимального співвідношення соціально-економічної стабільності з економічним зростанням]; C --- E[формується залежно від вихідних позицій суспільства];
```

довгострокові
(перспективні)

обумовлюються пошуком оптимального співвідношення соціально-економічної стабільності з економічним зростанням

короткострокові
(поточні)

формується залежно від вихідних позицій суспільства

ПРИНЦИПИ

СОЦІАЛЬНОЇ

ПОЛІТИКИ

раціональність

досягнення найкращого
співвідношення мети соціальної
політики та засобів її реалізації

соціальна
справедливість

визнання однакових
можливостей для всіх членів
суспільства

соціальна
безпека

передбачуваність життєвих
ризиків

Моделі соціальної політики

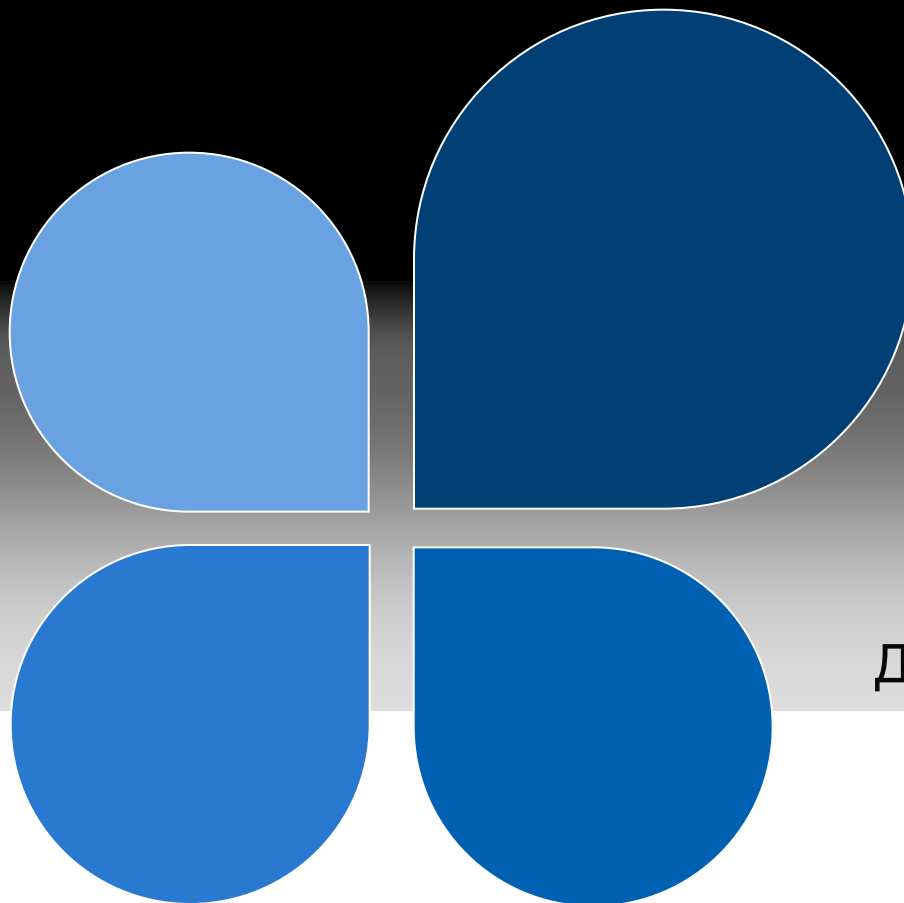
- * **Англосаксонська** (ліберальна)
- * **Німецька** (соціально-страхова, корпоративістська)
- * **Шведська** (соціал-демократична)
- * **Італійська** (залишкова, часткова)
- * **Японська** (східноазійська , конфуціанська)
- * **Латиноамериканська** (декларативна)
- * **Африканська** (занепаду соціального добробуту)
- * **Соціалістична** (патерналістська)

УКРАЇНА - ???

СКЛАДОВІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

ІНСТРУМЕНТИ

ФІНАНСУВАННЯ

ІНСТИТУЦІЙНА
СИСТЕМА

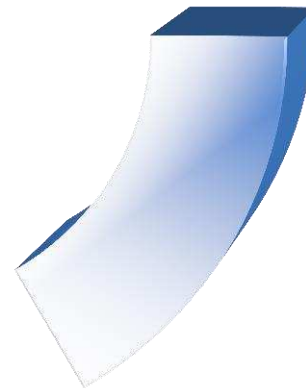
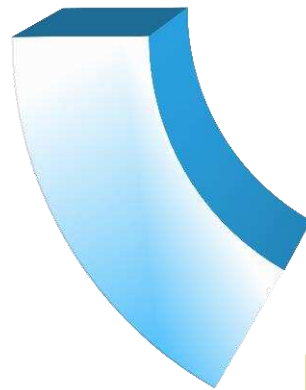
ДОКУМЕНТАЛЬНА
БАЗА

Інструменти політики: *теорія суспільного інтересу*

Витрати

Податки

Правила

Інструменти політики: класифікація Леслі Пала

РЕСУРСИ

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ

ВЛАДНІ ПОВНОВАЖЕННЯ

ОРГАНІЗАЦІЯ

Реакція на запитання

Гранти

Державне
регулювання

Пряме постачання

Поширення
інформації

Субсидії

Саморегулювання

Державна
корпорація

Спонування

Страхування та
податкові видатки

Санкції

Приватно-держ.
корпорац.

Консультації

Уповноважена
закупівля

Добровільний запит
Прямий запит

Винагороди
Закупівля

Обов'язок показувати
Обов'язок реєструвати
Обов'язок звітувати
Розпитування (допит)
Інспектування

Турнікети
Сканери

Minimum

ПРИМУС

Maximum

Інституційна система

Урядові структури

- * Наддержавні організації
(ООН та її структури)
- * Президент України
- * Верховна Рада
- * Уряд
- * Міністерства
(Мінсоцполітики, МОЗ, МОН тощо)
- * Органи регіональної влади
- * Органи місцевого самоврядування

Неурядові структури

- * Міжнародні організації
- * Всеукраїнські організації
- * Регіональні та місцеві організації
- * Групи взаємодопомоги, неформалізовані групи інтересів

Документальна база (1)

- * Міжнародні нормативно-правові документи
- * Національне законодавство
- * Підзаконні нормативно-правові акти
  - * Постанови, розпорядження Кабміну, Президента України
  - * Відомчі нормативні документи
  - * Рішення органів регіональної та місцевої влади

Документальна база (2)

- * Мінімальні зобов'язання України щодо дотримання вимог міжнародних нормативно-правових актів
- * Застереження щодо ратифікації та забезпечення тих прав громадян, які є визначеними та гарантованими відповідно до норм Конституції України

Джерела фінансування соціальної політики (1)

- * Державний бюджет (ДБ)
- * Місцеві бюджети (МБ)
- * Соціальні фонди
- * Фонди підприємств, організацій, установ

Все, що робить уряд , потребує грошей...

Джерела фінансування соціальної політики (2)

* Страхові Фонди:

- * Пенсійний фонд України (ПФ)

- * Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття (ФССБ)

- * **Фонд соціального страхування України:** з 2015 р. об'єднав у собі Фонд соціального страхування України з тимчасової втрати працездатності + Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України

* Нестраховий фонд:

- * Фонд соціального захисту інвалідів (ФСЗІ)

Методи фінансування соціальної політики (1)

- Оподаткування
- Зменшення податків/податкові видатки/ знижки/ кредити
- Страхування
- Винагороди
- Приватна благодійність
- Особисті та сімейні зобов'язання
- Використання усупільнених, приватизованих, приватних коштів

Методи фінансування соціальної політики (2)

- Гарантований чи субсидований приватний кредит
- Субвенції
- Субсидії (*часткові, перехідні, прямі, підоймові тощо*)
- Гранти
- Фінансові трансферти
- Уповноважена закупівля
(*з вигодами для уряду, постачальника, споживача*)
- Використання державної інфраструктури
- Капітальна конверсія